

Contextul actual al economiei românești și impactul coronavirusului asupra principalilor indicatori macroeconomici

Situația macroeconomică înainte de apariția COVID marcată de resurse potențiale sustenabile pentru o creștere de peste 4%.

În primele două luni ale anului 2020 economia românească se afla într-o stare relativ bună, cu o evoluție relativ diferențiată la nivel sectorial, dar într-un context de înrăutățire a deficitului contului curent. Datele aferente perioadei ianuarie-februarie 2020, care redau activitatea economică ce precede pandemiei Sars-2-COVID 19 în Europa, arătau semne de stabilizare macroeconomică în jurul trendului de 4%. În anul 2019 dinamica PIB-ului a fost de 4,1%, una dintre cele mai ridicate din rândul statelor membre UE (la nivel agregat, PIB a avansat cu 1,4% în UE și cu 1,2% în zona euro). Totuși, încetinirea creșterii din zona euro și în special a cererii externe din partea Germaniei, a avut un impact semnificativ asupra exporturilor românești și industriei prelucrătoare.

Profilul trimestrial relevă o **revenire a creșterii economice în trimestrul IV 2019** (+4,3% comparativ cu trimestrul corespunzător din 2018), după încetinirea înregistrată în trimestrul III (+3% față de trimestrul III 2018).

Pe latura ofertei, avansul economiei a fost susținut în anul 2019 de majorarea valorii adăugate brute în construcții (+17,3%) și servicii (+4,8%), în timp ce **agricultura și industria au înregistrat scăderi cu 3,2% și respectiv 1,5%**. Serviciile s-au caracterizat prin menținerea ritmului de creștere sustenabil pentru unele categorii, precum informațiile și comunicațiile (+8,1%), activitățile culturale și recreative (+7,3%), activitățile suport și administrative (+5,7%), în timp ce **comerțul și transporturile (+5,1%) s-au resimțit parțial ca urmare a reducerii activității transporturilor către finalul anului.**

Tabelul 1 Dinamica PIB pe componente principale (serii brute)

- modificări procentuale -

Indicator	2018	T1_19	T2_19	T3_19	T4_19	2019
Produsul intern brut	4,4	5,0	4,4	3,0	4,3	4,1
Resurse						
Agricultură	10,8	3,0	-1,7	-5,5	3,0	-3,2
Industrie	4,4	0,9	-0,6	-2,7	-2,4	-1,5
Construcții	-1,0	6,6	20,5	18,7	18,2	17,3
Servicii	3,6	5,7	5,2	4,3	4,4	4,8
Comerț; transporturi, hoteluri	4,2	6,8	4,8	3,3	5,7	5,1
Servicii suport și administrative	4,9	9,5	6,4	7,3	1,9	5,7
Utilizări						
Consumul privat	7,3	7,4	5,1	4,3	7,2	5,9
Formarea brută de capital fix	-1,2	3,2	20,5	25,6	15,7	18,2
Exporturi	6,2	4,3	3,2	4,3	6,4	4,6
Importuri	9,1	10,3	5,7	9,0	7,3	8,0

Sursa: Institutul Național de Statistică, serii brute, dinamici trimestriale și anuale

Pe partea cererii, consumul privat, principalul determinant al avansului economiei din ultimii ani, s-a poziționat pe o tendință de decelerare ușoară (+5,9% în 2019 comparativ cu +7,3% în 2018), indicând și începerea unei perioade de temperare a apetitului consumatorilor pentru unele categorii de bunuri. Pe de altă parte, **investițiile (formarea brută de capital fix)** și-au inversat tendința descendentă și **au înregistrat un avans important la nivelul anului 2019 (+18,2%)**, în condițiile expansiunii lucrărilor de construcții. **Investițiile directe ale nerezidenților** în România (ISD) au însumat 5,33 mld. euro în 2019, regăsindu-se preponderent în participațiile la capital (5,22 mld. euro, inclusiv profitul reinvestit net estimat). Deși nivelul acestora a fost ușor superior celui din anul precedent (+1,3%), **gradul de acoperire a deficitului contului curent prin ISD-uri s-a restrâns la 52,4%, de la 58,8% în 2018.**

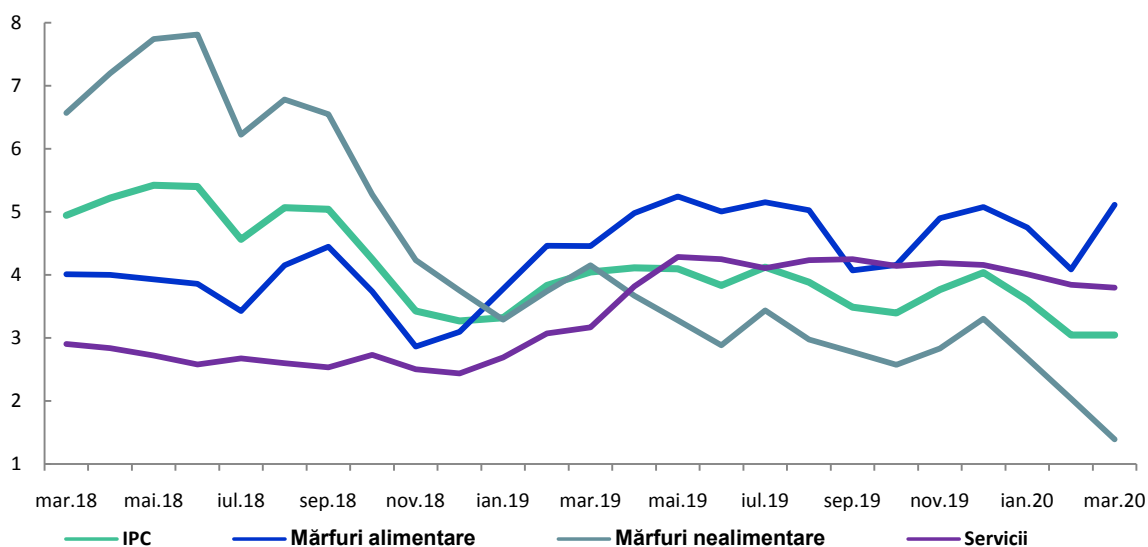
Evoluția pozitivă a cererii interne a contrabalansat însă **efectul nefavorabil al exportului net** care și-a majorat contribuția la frânarea creșterii (-1,7pp în 2019 de la -1,4pp în 2018), pe fondul încetinirii mai pronunțate a exporturilor de bunuri și servicii. În același sens, schimburile comerciale externe, în special cele cu partenerii din afara UE,

au favorizat expansiunea deficitului de cont curent până la 4,6% din PIB în 2019 (de la 4,4% în anul precedent). Acesta a fost urmat de evoluția cu peste 3,0% din PIB a deficitului ESA al administrației publice, sub presiunea unor cheltuieli permanente (salarii, asistență socială).

De menționat faptul că **România are printre cele mai reduse grade de îndatorare din Uniunea Europeană**, atât în ceea ce privește datoria privată (a gospodăriilor și companiilor nefinanciare) ca pondere în PIB, în jur de 50% (semnificativ sub nivelul zonei euro, de circa 160%), cât și datoria guvernamentală (35,4% față de media UE de 80,1% în septembrie 2019). Datoria externă (48,1% din PIB) s-a majorat cu 6,2 mld. euro la finalul anului 2019 față de decembrie 2018, remarcându-se aspectul pozitiv al reducerii ponderii în PIB pe interval de un an (48,9% din PIB în 2018).

Rata anuală a inflației a evoluat în 2019 pe o traiectorie aproximativ curbată, cu un maxim atins în iulie la 4,12%, existând și un efect statistic, pentru grupa de combustibili precum și unele șocuri pe latura ofertei pentru unele produse agroalimentare (carnea de porc, fructe și legume). O influență s-a resimțit și în evoluția cursului de schimb leu-euro care s-a depreciat în termeni nominali cu 1,8%.

Figura 1 Evoluția ratei anuale a inflației

Sursa: CNSP, prelucrări pe baza datelor INS

În luna martie a anului curent, în debutul crizei pandemice Sars-2-COVID 19, inflația anuală s-a menținut la nivelul din februarie, respectiv 3,05%. Creșteri de prețuri mai accentuate s-au observat la grupa produselor alimentare, fiind determinate de un efect sezonier la legume (+5,43%) și fructe (+4,04%), dar și de o cerere suplimentară (+1,79% la făină, +1,26% la conservele de carne). Grupa mărfurilor nealimentare, articolele de igienă, cosmetică și medicamente, a înregistrat o creștere marginală a prețurilor de numai 0,16%, în timp ce prețurile combustibililor s-au redus cu 2,64%.

Evoluția indicatorilor sectoriali lunari în 2019 - februarie 2020 certifică activitatea economică susținută pe termen scurt, o dinamizare a construcțiilor și serviciilor, compensând însă o tendință descendentă în industrie.

Producția industrială, în scădere medie anuală cu 2,3%, a intrat în teritoriul negativ al ritmului de creștere începând din iunie 2019, în corelație cu tendința înregistrată la nivel european, dar și pe fondul unei competitivități reduse a unor ramuri destinate consumului bunurilor alimentare și de uz curent. Cererea internă suplimentară a fost acoperită la rândul ei de un import suplimentar de bunuri de consum (+7,8%).

Activitatea a continuat să se restrângă semnificativ în industria bunurilor de consum, în special cel al industriei ușoare: fabricarea articolelor de îmbrăcăminte (-11,6% în 2019, fiind al cincilea an de scăderi consecutive), industria textilă (-11,3%), articole de încălțăminte și pielărie (-15,9%). Aceste ramuri au fost afectate de presiunea costurilor și de o competitivitate redusă comparativ cu importurile.

Fabricarea mijloacelor de transport, principalul motor al activității industriale (o pondere de 17,6% în total), care în anii precedenți cunoștea o expansiune susținută, **a avut o evoluție modestă în 2019 (+0,6%)**, ca urmare a pierderilor de ritm încă din luna iunie până la finalul anului. Performanța redusă s-a datorat scăderii exportului de vehicule rutiere către principalii parteneri externi, și anume -8,8% în expedierile către Italia, -7% către Franța și -1,7% către Germania. Trebuie menționat faptul că 82,2% din

cifra de afaceri a acestei ramuri este realizată pe piața externă. O situație similară se regăsește și în cazul fabricării echipamentelor electrice, a cărei creștere în volum a producției a fost de numai 0,7%, având o pondere a cifrei de afaceri destinată exporturilor de 70,3%. Nu în ultimul rând, o continuare a **declinului activității s-a observat în metalurgie (-3,8%) și industria construcțiilor metalice (-12,0%)**, deși cererea internă a fost semnificativă în zona construcțiilor, evoluție care se explică prin slăbirea comenzilor către piața auto externă și internă.

Din păcate, vulnerabilitățile acestor sectoare vor persista și în 2020, fiind estimate spre o revenire începând din a doua jumătate a anului în scenariul prognozei de iarnă (fără ipoteza pandemia Sars-2-COVID 19), iar pierderile de competitivitate fiind mai accentuate în noul scenariu.

Tabelul 2. Evoluția ritmului anual pentru principalii indicatori economici lunari

Indicator	2018	T1_19	T2_19	T3_19	T4_19	Ian.20	Feb.20	2019
Producția industrială	3,5	0,6	-1,5	-3,6	-4,4	-2,1	-3,2	-2,3
Lucrările de construcții	-4,1	11,7	30,8	36,1	26,4	49,8	23,5	27,6
Servicii pentru întreprinderi*	10,3	15,6	11,9	9,4	6,9	13,8	16,6	10,6
Transporturi*	6,6	12,9	7,5	5,2	0,1	11,0	12,0	6,1
Comerț cu amănuntul	5,5	8,5	5,4	7,4	7,6	11,1	13,8	7,2
Servicii pentru populație	5,9	17,3	14,5	9,7	15,2	17,4	10,1	13,9
Exporturi FOB **	8,1	3,2	2,2	0,5	1,7	3,3	0,8	1,9
Importuri CIF **	9,6	7,9	3,8	3,7	1,6	3,4	2,4	4,2

Sursa: Institutul Național de Statistică, serii brute, dinamici anuale; calcule CNSP pe baza datelor lunare revizuite

* dinamici calculate pentru valori nominale

** dinamici calculate pentru valori exprimate în euro

Tendința de reducere a producției industriale a continuat în perioada ianuarie - februarie 2020, scăderea consemnată de datele statistice fiind de 2,6% comparativ cu primele două luni din 2019. Astfel, la debutul anului 2020 se conturau două tendințe majore, în condițiile în care nu ar fi fost prezente efectele pandemiei SARS -2-COVID 19:

- **ramuri care și-au continuat reducerile de activitate**, având o pondere ridicată a cifrei de afaceri destinată pieței externe, cum ar fi: industria ușoară (-19,1%

în confecții, -17,6% pentru industria încălțămintei și a produselor din pielărie și -3,4% în industria textilă), fabricarea de mașini, utilaje (-9,5%), industria metalurgică (-9,1%), fabricarea autovehiculelor (-2,6%);

- **ramuri cu o evoluție favorabilă**, înregistrând creșteri chiar de două cifre, și anume: fabricarea echipamentelor electrice (+13,4%), fabricarea altor mijloace de transport (+13,1%), fabricarea substanțelor și produselor chimice (+10,9%).

Lucrările de construcții au avansat în anul 2019 înregistrând o creștere cu 27,6%, și semnificativ mai ridicată pentru construcțiile nerezidențiale (+49,1% - magazine, birouri, hale industriale, etc.), activitatea fiind stimulată de majorarea salariului minim la 3000 lei lunar și de facilitățile fiscale acordate. **Extinderea sectorului a continuat semnificativ în ianuarie 2020**, marcând un record pentru această lună cu o creștere de circa 50% față de ianuarie 2019. Ritmul este cel mai ridicat din ultimii 15 ani, fiind favorizat de condițiile climatice favorabile pentru această perioadă a anului.

Serviciile, principalul motor al economiei, **și-au consolidat dinamica ascendentă în anul 2019 și au continuat în ianuarie 2020** astfel încât, în absența coronavirusului, existau premise clare pentru susținerea creșterii economice în jurul tendinței de 4%.

Serviciile de piață prestate populației și-au majorat cifra de afaceri în 2019 cu 13,9%, fiind susținute, ca și sectorul de comerț, de evoluția favorabilă a câștigurilor salariale, precum și de alte facilități. Cea mai mare dinamică s-a înregistrat în cazul hotelurilor și restaurantelor (+20,1%), ca urmare a acordării tichetelor de vacanță. În același timp, activitatea agențiilor de turism a cunoscut o contracție cu 6,4%, populația apelând direct la unitățile de cazare turistică. **Trendul pozitiv a continuat și în primele două luni din anul 2020 (+13,7%)**, remarcându-se majorarea activității de coafură și înfrumusețare cu o creștere de 20,1%, urmată de cea a hotelurilor și restaurantelor (+13,8%).

Comerțul cu amănuntul și-a menținut consecvent tendința pozitivă în 2019, creșterea anuală situându-se la 7,2%, pe fondul îmbunătățirii puterii de cumpărare a

populației. Cea mai ridicată dinamică s-a realizat în cazul mărfurilor nealimentare (+8,8%), categorie în care sunt de remarcat creșterile vânzărilor de mobilă și aparate electrice (+14,0%), cât și a celor produse de industria ușoară (+10,4%).

Anul 2020 a început cu un salt notabil al vânzărilor (+12,5%), peste așteptări, un semnal că cererea are încă potențial, chiar dacă are de suferit o cădere indusă în perioada martie-mai 2020 (ipotezele scenariului actual). Creșterile din primele două luni au fost semnificative pentru toate categoriile de bunuri, și anume: mărfuri alimentare (+13,0%), mărfuri nealimentare (+12,7%), carburanți (+11,0%), acestea din urmă fiind influențate de prețurile mai reduse.

Serviciile prestate întreprinderilor s-au remarcat printr-o dinamică alertă a cifrei de afaceri la nivelul anului 2019 (+10,6%), cea mai importantă majorare remarcându-se în cazul serviciilor informatice (+19,4%). O pondere importantă o deține **activitatea de transport care a avansat cu 6,0%,** în urma creșterilor mai temperate a cifrei de afaceri din zona transporturilor terestre (+5,2%) și celor aeriene (+0,3%). Perioada ianuarie-februarie 2020 a consemnat de asemenea o relansare a serviciilor pentru întreprinderi, acestea majorându-se cu 15,2% comparativ cu perioada similară din 2019. Evoluția cifrei de afaceri în ianuarie-februarie 2020 s-a datorat creșterilor din domeniul informatic (+34,0%), alte servicii furnizate întreprinderilor (+25,9%), tranzacții imobiliare (+25,1%) dar și serviciilor de transport, care și-au majorat activitatea cu 11,5%.

În ceea ce privește comerțul exterior, ca și în industrie, **exporturile României au încetinit în dinamică în anul 2019 la 1,9%,** însumând 69 mld. euro. Structura exporturilor a fost dominată în proporție de 47,2% de livrările de bunuri din categoria mașinilor și echipamentelor pentru transport, care au crescut moderat, cu 1,6%. De asemenea, ponderi importante au înregistrat în continuare și exporturile de alte produse manufacturate (31,7%), dar care s-au redus cu 0,4 puncte procentuale față de nivelul anului precedent, în această grupă fiind cuprinse mărfuri manufacturate, clasificate în principal după materia primă (fier, oțel, cauciuc, metal, articole din lemn

etc.) și articole manufacturate diverse (mobilă, îmbrăcăminte și accesorii, încălțăminte etc). În mod specific, dinamica exporturilor de băuturi și tutun s-a îmbunătățit semnificativ (+31,9%), dar și cea a produselor agroalimentare (+13,1%).

Importurile s-au majorat peste exporturi în anul 2019 cu 4,2%, până la 86,3 mld. euro. Structura acestora a fost dominată, ca și în cazul exporturilor, de grupele de produse: mașini și echipamente pentru transport (37,2%) și alte produse manufacturate (30,4%). Cele mai mari creșteri ale importurilor au fost consemnate la produsele agroalimentare (+11,4%), articolele manufacturate diverse (+10,7%) și produsele chimice (+9,0%). Totodată, importurile de combustibili minerali, lubrifianți și materiale derivate au avansat cu 5,9% față de nivelul anului precedent, fiind constituite în proporție de 77,4% din achiziții extra-comunitare.

Balanța comercială a României s-a închis, la finalul anului 2019, cu un deficit FOB-CIF în valoare de 17,3 mld. euro (+17,3%), constituit preponderent pe relația intra-comunitară (11,6 mld. euro). Surplusul de deficit de 2,2 mld. euro față de anul 2018 a fost acoperit într-un procent redus de excedentul segmentelor articole manufacturate (4%) și mașini și echipamente pentru transport (3%), care au consemnat o tendință descendentă pe parcursul anului.

În perioada ianuarie-februarie 2020, dinamica anuală a importurilor a rămas superioară celei înregistrate de exporturile de bunuri, dar cu un decalaj diminuat, respectiv 2,9% comparativ cu 2,0%, menținându-se ritmul moderat specific ultimei perioade. Grupa de mașini și echipamente pentru transport, care deține de altfel și cea mai mare pondere (48,6%), a avut o creștere cu 1,1 puncte procentuale peste media exporturilor (+3,1%). Cele mai mari dinamici au fost înregistrate însă, în grupa de băuturi și tutun (+45,8%) și cea a alimentelor și animalelor vii (+20,9%). În același timp, s-a remarcat o reducere a exportului de combustibili minerali (-1,0%), în timp ce la produsele chimice și produsele derivate a fost consemnată o scădere cu 7,1%.

Evoluția economică pozitivă pe ansamblu din anul 2019 s-a reflectat și în evoluția indicatorilor ce caracterizează piața muncii și câștigul salarial. Rata șomajului s-a situat la minime istorice, însă tensiunile pe piața muncii au continuat, fiind determinate de oferta insuficientă de forță de muncă.

Câștigul salarial mediu net pe total economie, estimat pentru anul 2019, a ajuns la 3.036 lei (la un câștig brut de 4.923 lei), cu 14,9% peste nivelul anului precedent. În termeni reali, pe total economie, creșterea câștigului salarial a fost de 10,7%, iar în structură, puterea de cumpărare în sectoarele bugetar (+10,8%) și concurențial (+10,7%) a avansat similar, peste nivelul creșterii economice. O atenuare a ritmului anual de creștere s-a observat în primele 2 luni ale anului 2020, câștigul brut fiind în medie de 5.234 lei, cu 8,4% mai mare decât cel înregistrat în perioada corespunzătoare a anului 2019.

Efectivul salariaților estimat de INS în ancheta lunară restrânsă (exceptând unitățile din sectorul economic cu mai puțin de 4 salariați și serviciile speciale) a atins nivelul de 5,0 milioane persoane în februarie 2020, cu circa 30 mii de salariați peste nivelul din februarie 2019. **Acest flux net anual al locurilor de muncă s-a micșorat progresiv în ultimii ani** și s-a apropiat ca dimensiune de cel observat în primul trimestru din 2014, maximul fiind atins la finalul anului-2016 (+161 mii). Unul din factorii care atenuază în continuare expansiunea locurilor de muncă noi este limitarea ofertei de personal, acest deficit al forței de muncă fiind întreținut de fenomene precum migrația românilor, oferta de muncă redusă pentru unele meserii, adaptarea limitată a absolvenților de învățământ, cu o rată a șomajului în rândul tinerilor de 17,7%. Limitarea ofertei pe piața muncii s-a regăsit și într-un minim al ratei șomajului înregistrat la 2,95% în luna februarie 2020, corespunzătoare unui număr de 256,7 mii șomeri.

Impactul probabil al Coronavirusului în cazul României – scenariul echilibrat

În contextul izbucnirii epidemiei Sars-2-COVID 19 în China la sfârșitul anului 2019, perspectivele de creștere economică la nivel mondial din prognoza de primăvară au un grad ridicat de incertitudine.

Propagarea cu rapiditate a pandemiei în Europa și pe continentul american a afectat până în prezent aproape 2 milioane de cetățeni din peste 180 de state. Astfel, pandemia Sars-2-COVID 19 s-a transformat în cel mai important șoc negativ la adresa economiei mondiale, după criza economico-financiară din anul 2009.

Pandemia a determinat multe guverne să introducă politici de gestionare a sănătății publice și de prevenire a unui colaps în sistemul sanitar. Acestea sunt măsuri prioritare care se impun din cauza situației din sectorul sanitar, care lasă puțin loc altor opțiuni, prioritatea fiind reprezentată de sănătatea cetățenilor. Aceste măsuri au avut ca efect închiderea temporară a multor afaceri, restricții majore cu privire la călătorii și mobilitate, turbulențe pe piețele financiare și o eroziune a încrederii. Într-un context în continuă schimbare, este foarte dificil de cuantificat magnitudinea impactului măsurilor asupra creșterii PIB, dar este evident că implică reduceri la nivelul producției, cheltuielilor gospodăriilor, investițiilor și comerțului internațional.

Impactul Sars-2- COVID 19 la nivelul economiilor va fi diferit de la țară la țară și va depinde de gradul de severitate cu care a fost afectată economia, de capacitatea sistemului sanitar și de pachetul de măsuri adoptate la nivelul statelor pentru a limita efectele în economie.

Contextul internațional este afectat, de asemenea, și de reducerea prețului petrolului. În vederea stabilizării pieței, după mai multe serii de negocieri, recent, reprezentanții OPEC+ au ajuns la un acord de reducere a producției de petrol în lunile mai și iunie 2020.

Conform celor mai recente estimări ale Băncii Mondiale, publicate la începutul lunii aprilie, în cele două scenarii se estimează o contracție a economiei regiunii Europa și Asia centrală situată între -2,8% și -4,4%. Acest interval reflectă un grad ridicat de incertitudine, dat de durata pandemiei și de magnitudinea impactului asupra fiecărei economii în parte. Dacă initial perspectivele de creștere au fost afectate prin prisma lanțului de producției și comerțului internațional, în prezent impactul negativ este amplificat și prin consumul intern și lipsa investițiilor.

Pentru România, conform estimărilor Băncii Mondiale se așteaptă un impact substanțial al pandemiei de COVID 19 asupra economiei, cel puțin în prima jumătate a anului 2020. În acest context, estimarea de creștere economică pentru acest an este de +0,3%. Proiecția pornește de la ipoteza de redresare a creșterii în a doua jumătate a anului 2020 și se va accelera la 4,4% în 2021. În orice caz, există un risc substanțial de recesiune în anul 2020, multe segmente ale economiei europene fiind blocate din cauza COVID-19 și lanțurile de aprovizionare și schimburile comerciale globale fiind profund afectate.

Privitor la **estimările recente (14 aprilie 2020) ale FMI**, se subliniază, de asemenea, gradul extrem de ridicat de incertitudine al prognozelor la nivel global. În acest context și sub ipoteza că revenirea economiilor va începe în a doua parte a acestui an, contracția economiei globale se așteaptă fie de 3% în 2020, cu o scădere mai pronunțată a economiilor avansate (-6,1%), iar pentru economia europeană contracția economică se estimează la 7,5% (Germania -7%, Franța -7,2%, Italia -9,1%). Estimările FMI pentru România indică o contracție economică de 5% pentru acest an, urmată de o creștere de 3,9% în 2021.

Impactul economic depinde de factori ce interacționează într-un mod greu de estimat, ce includ traiectoria pandemiei, intensitatea și eficiența măsurilor de protecție, perturbările care apar pe lanțurile de aprovizionare, repercusiunile înăspririi condițiilor

pe piețele financiare globale, modificări ale comportamentelor consumatorilor, efecte asupra încrederii și evoluția prețurilor mărfurilor.

Întrucât redresarea economică va depinde de o serie de factori anterior menționați precum și de posibilitatea ca epidemia să producă modificări structurale, s-au considerat două scenarii de evoluție, respectiv în formă de "V" și în formă de "L".

Scenariul de revenire în formă de "V" este cel care descrie impactul clasic al unui șoc, cu o scădere pronunțată, urmat de o redresare aproape integrală. Acest scenariu s-a considerat a fi cel mai plauzibil pe baza literaturii de specialitate (HBR) în evaluarea unor șocuri similare (SARS, H3N2, H2N2, gripa spaniolă), evoluțiile economice ulterioare conducând la o revenire în formă de "V". De aceea, în varianta de prognoză prezentată s-a optat pentru o revenire a economiei în formă intermediară, între variantele "V" (mai apropiat) și "L", cu o recuperare propriu-zisă în trimestrul IV.

Estimarea impactului macroeconomic asupra creșterii economice, ca urmare a pandemiei Sars-2-COVID 19 impune în model un set de de constrângeri. Acestea se referă în scenariul actual la:

- situația actuală caracterizată de o incertitudine ridicată atât din punct de vedere statistic (lipsa informațiilor, abia au apărut datele pentru luna februarie, premergătoare crizei), cât și din punct de vedere economic (situație nouă la nivel european, zona euro și statele vecine neavând încă o evaluare clară privind impactul economic);
- informațiile existente până în prezent referitoare la stadiul infectărilor, precum și la rata posibilă de extindere în timp și spațiu la nivelul României;
- **un impact economic negativ , dar limitat în timp, în jur de 4 luni (martie-iunie)**, urmând o extindere parțială în iulie-august, plecând de la experiența Chinei care dă semne de revenire după 4 luni;

- **condițiile restrictive legate de izolare și starea de urgență se vor relaxa total începând din iunie;** orice întârziere în deblocarea socială și economică va avea probabil consecințe ireversibile asupra gradului de recuperare;
- impactul determinat este un rezultat predominant al șocurilor externe, în special în turism, transporturi și industrie, iar pe piața internă efectele pandemiei fiind mai vizibile asupra unor categorii de servicii pentru populație în perioada de vârf aprilie-mai;
- zonele afectate pe relațiile comerciale externe luate în calcul în scenariul actual sunt **China - parțial pentru martie-mai (30%-40% - impactul fiind indirect, pe relația cu Germania), Italia, cu un vârf în aprilie (65%), Germania** (cu un impact mai puternic asupra industriei auto și a celei de echipamente electrice), **Franța și Spania**, toate cele trei zone **cu un impact echilibrat în aprilie-mai (în medie circa 55%);**
- impactul pentru toate zonele se va extinde și în afara perioadei maxim afectate, respectiv în **martie și iunie-iulie cu circa 20%**, până spre finalul anului când se reduce treptat sub 5% față de scenariul din iarnă (fără pandemie);
- **condițiile macroeconomice favorabile vor acționa în continuare**, în special din trimestrul al III-lea, luând în considerare faptul că piețele externe nu se vor pierde, iar economia are capacitatea potențială de revenire prin măsurile guvernamentale de conservare a veniturilor și măsurile de repornire (creditarea avantajoasă a IMM-urilor), astfel încât factorii reversibili vor prevala celor ireversibili;
- măsurile adoptate de Guvern în vederea sprijinirii firmelor și angajaților afectați vor avea un efect de atenuare a impactului negativ, atât asupra numărului de salariați cât și asupra câștigului mediu brut pe economie;
- **situația economică își va reveni moderat începând din trimestrul III, urmând o creștere accelerată în ultima parte a anului 2020**, dar sub nivelul scenariului din iarnă – ipoteză macroeconomică;

- comerțul și turismul vor reacționa cu o întârziere, comparativ cu industria și transporturile (ambele cu o creștere anuală moderată de circa 1% în trimestrul III), exporturile și importurile (ambele revenind pe creștere în trimestrul IV);
- disponibilitatea populației pentru activitățile recreative, turism, servicii, va reveni la normal, însă dominată de o atitudine prudentă.

Pentru a surprinde cât mai fidel efectele propagării coronavirusului asupra indicatorilor macroeconomici, s-a utilizat prognoza pe termen scurt, respectiv la nivel lunar, din prognoza de iarnă a CNSP, care reprezintă scenariul de referință.

Impactul fenomenului Sars-2-COVID 19 asupra dinamicii economiei rezultă din evaluările la nivel sectorial (sectorul SQS - companiile) pentru anumiți indicatori, respectiv:

- Producția industrială, fiind afectate în special ramurile cu o pondere ridicată la export. Reduceri ale volumului producției industriale pentru activitățile relevante, determinate în ipotezele menționate anterior, **în perioada martie-mai 2020 față de perioada similară din 2019**, sunt prezentate în tabelul alăturat. Impactul probabil pe total industrie asupra creșterii în cele 3 luni maxim afectate este de **circa 19% față de 2019 precum și față de prognoza de iarnă. Impactul anual** față de prognoza de iarnă pentru industrie este **de 6,9** puncte procentuale asupra creșterii.

Tabelul 3. Impactul pandemiei Sars-2-COVID 19 asupra producției industriale

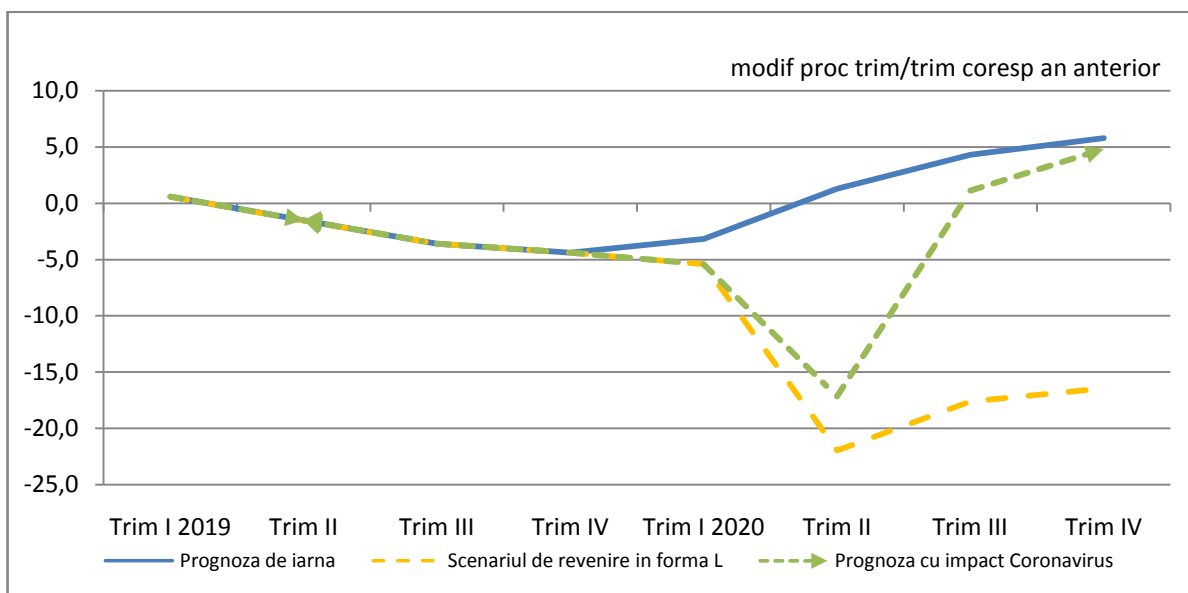
	Str baza 2015	mar-mai 2020 față de 2019
TOTAL	100,0	-19,4
INDUSTRIA PRELUCRATOARE	79,5	-17,7
Fabricarea produselor textile	1,6	-43,0
Fabricarea articolelor de îmbracaminte	5,1	-43,2
Tabacirea și finisarea pieilor	2,0	-37,2
Prelucrarea lemnului	3,1	-31,2
Fabricarea produselor chimice	3,1	-14,6

Fabricarea produselor din cauciuc si mase plastice	5,5	-27,3
Industria metalurgică	3,2	-28,2
Industria constructiilor metalice	6,1	-15,5
Fabricarea echipamentelor electrice	3,9	-18,4
Fabricarea de masini , utilaje	4,3	-24,4
Fabricarea autovehiculelor	13,3	-34,9
Fabricarea de mobila	2,6	-25,4

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Evoluția producției industriale este prezentată în figura alăturată, unde scenariul în formă de L este unul ipotetic.

Figura 2. Evoluția trimestrială a producției industriale în cele 3 scenarii

Sursa: CNSP, prelucrări pe baza datelor INS

Trendul prezentat este similar și în cazul altor indicatori macroeconomici, fiind diferită amplitudinea contracției.

• **Exportul de bunuri**, influențate datorându-se reducerii cererii externe, dar și limitării transportului în zonele roșii. Se estimează un **impact negativ la nivelul anului 2020 de 11,3 pp față de prognostic de iarnă și o reducere cu 7,3% față de anul 2019.**

- **Importul de bunuri** este afectat atât la nivelul importurilor intermediare cât și a bunurilor de consum. Efectele pandemiei Sars-2-COVID 19 conduc la o **diminuare a importurilor de bunuri la nivelul anului curent de 10,9 pp, iar față de anul 2019 avem o reducere cu 6,1%.**

- **Serviciile de transport** au fost estimate în scădere la categoria transporturilor rutiere cât și aeriene. **Impactul negativ a fost estimat la 11,2 pp față de estimarea din iarnă și 32,3% pentru perioada martie-mai 2020.**

- **Turismul, hotelurile și restaurantele.** Sectorul turistic va cunoaște o contracție a activității agențiilor de turism prin reducerea plecărilor turiștilor români în străinătate, dar și o cerere în scădere a serviciilor din hoteluri și restaurante. Acest sector pare a fi cel mai afectat de pandemia Sars-2-COVID 19, **pentru lunile aprilie și mai fiind presupuse reduceri ale cifrei de afaceri de 60%-70%. La nivelul anului 2020 se așteaptă să se înregistreze o diminuare de 17,8 pp față de prognoza de iarnă.**

Tabelul 4. Impactul coronavirus asupra serviciilor

	mar-mai 2020 fata de 2019
TRANSPORTURI	-32,3
Hoteluri si restaurante	-45,8
Comerț cu amănuntul	-7,7

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză

- **Comerțul cu amănuntul**, pentru care se estimează că va avea o **scădere redusă de circa 4,9 puncte procentuale la nivel anual față de varianta de iarnă** în condițiile în care sectorul de comerț va înregistra modificări structurale.

- **Numărul mediu de salariați** va urma o traiectorie intermediară în formă de "V" spre "L" similară celei așteptate pentru activitatea economică, însă cu o amplitudine semnificativ mai redusă. Salariații intrați în șomaj tehnic sunt totodată considerați

metodologic ca făcând parte din categoria salariaților activi, ceea ce vine în acord cu un nivel al ratei șomajului „mascată”, puțin modificat față de scenariul din iarnă;

- În aceste condiții numărul mediu de salariați din economie este prognozat la 5087 mii persoane, în scădere cu 1,6% față de anul 2019, având în vedere impactul scăderii de 3 puncte procentuale față de scenariul din iarnă; trebuie precizat că și în prognoza de iarnă 2020, dinamica numărului de salariați, chiar dacă se situa într-un teritoriu pozitiv a fost de 1,7%, corespunzătoare unui număr mediu de salariați de 5242 mii persoane, în condițiile în care se anticipa o continuare a impactului negativ al comerțului mondial asupra industriei românești;

- **Câștigul salarial mediu brut** este prognozat la 5212 lei/lună, în scădere cu 4% comparativ cu nivelul estimat în varianta din iarnă, având în componență și efectul provenit de la persoanele aflate în șomaj tehnic.

Diminuarea de ritm a indicatorilor sectoriali menționați anterior a condus la revizuirea dinamicii PIB în scenariul coronavirusului cu circa 6 puncte procentuale, respectiv de la +4,1% la -1,9%,

Tabelul 5. Impactul coronavirus asupra PIB

	Prognoza de iarnă (%)	Prognoza de primăvară(%)	Influențe (pp)
PRODUSUL INTERN BRUT	4,1	-1,9	-6,0
Cheltuielile cu consumul privat	4,8	-0,7	-5,5
Cheltuielile cu consumul guvernamental	2,3	2,4	0,1
Formarea brută de capital fix	6,8	-2,6	-9,4
Export de bunuri și servicii	4,6	-6,7	-11,3
Import de bunuri și servicii	5,7	-5,6	-11,2
VAB Industrie	2,9	-4,2	-7,1
VAB Servicii - Total	4,2	-1,4	-5,6
- VAB comerț, transport și depozitare, hoteluri și restaurante	5,1	-3,7	-8,8
- VAB activități de spectacole, culturale și recreative, reparații produse de uz casnic și alte servicii	4,6	-6,7	-11,2

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Pe partea ofertei sunt estimate reduceri ale activității în industrie (-4,2%) și construcții (-1,7%) față de anul 2019, în primul caz criza COVID-19 conducând la o accentuare a tendinței descendente care s-a instalat încă din trimestrul al doilea 2019. Impactul COVID-19 asupra industriei și construcțiilor va fi mai accentuat, o reducere cu peste 7 puncte procentuale, iar în cazul serviciilor cu circa 5,6 puncte procentuale, cele mai expuse fiind activitățile de spectacole, culturale și recreative (circa 11 puncte procentuale față de scenariul de iarnă), tranzacțiile imobiliare (-9 pp), comerțul, transporturile, hotelurile și restaurantele (-8,8 pp).

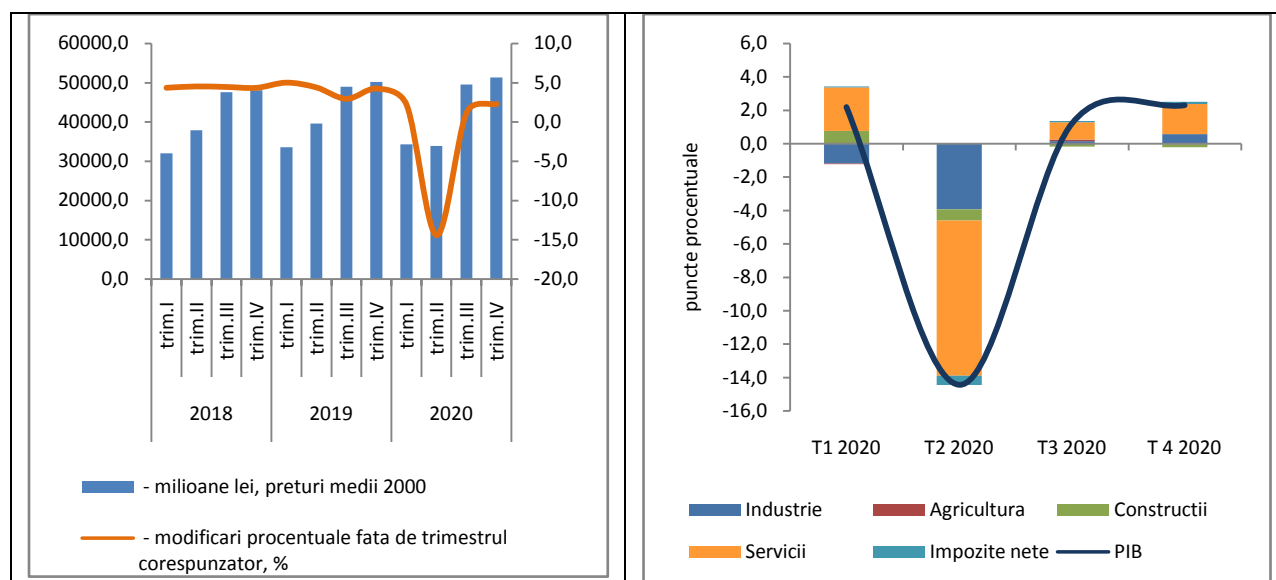
Pe latura cererii, formarea brută de capital fix se va reduce cu 2,6% față de anul precedent, în timp ce impactul COVID-19 va fi unul semnificativ, cu 9,4 puncte procentuale mai mic față de volumul estimat în prognoza de iarnă, fiind așteptat un comportament investițional restrictiv din partea mediului privat. Într-o măsură mai mică vor fi afectate cheltuielile cu consumul privat care sunt susținute de creșterea moderată a câștigului salarial net și de înclinația spre consum a populației. Cheltuielile cu consumul guvernamental vor avea un impact pozitiv, ca urmare a măsurilor adoptate de Guvern pentru controlul și neutralizarea efectelor posibilei epidemii.

În condițiile perturbării relațiilor comerciale pe piețele externe, este de așteptat ca **deficitul de cont curent** să se ajusteze de la 4,6% din PIB în anul 2019 și 4,5% în scenariul de bază, la 4,1% din PIB în estimarea curentă. Reducerea deficitului de cont curent este determinată de estimarea contracției la nivelul deficitului balanței comerciale (de la -18,6 mld.euro prevăzut în prognoza de iarnă, la -16,8 mld.euro). Pe de altă parte, la nivelul serviciilor se preconizează o reducere a excedentului cu 0,7 mld.euro datorită scăderilor așteptate a se înregistra în domeniul transporturilor cât și a serviciilor turistice.

Profilul pe termen scurt al creșterii economice din scenariul prezentat relevă o cădere pronunțată a activității în trimestrul al doilea cu peste 14 procente comparativ cu perioada similară din anul anterior, urmând o revenire pe creștere moderată de 1,2%

în cel de-al treilea trimestru și o ușoară accelerare la 2,3% spre final de an. În perioada de impact negativ maxim al coronavirusului, serviciile vor avea o contribuție negativă de 9,3 puncte procentuale la dinamica PIB-ului, fiind urmate de industrie (-3,9 puncte procentuale). Serviciile vor fi afectate în această perioadă pe segmentele de tranzacții imobiliare, activități recreative, servicii de întreținere, hoteluri și restaurante.

Figura 3. Evoluția PIB și contribuția ramurilor la creșterea economică

Sursa: CNSP, prelucrări pe baza datelor INS

Creșterea economică va trebui sprijinită substanțial de stimulente fiscale coordonate la nivelul UE și de guvernul României. Sprijinul se axează pe cheltuieli fiscale direcționate spre diminuarea efectelor pandemiei, amânări de plată a impozitelor, sprijin de lichidități pentru companii, IMM-uri și firme din sectoarele sever afectate, cum ar fi transporturile sau turismul și sprijin pentru lucrătorii afectați sau care desfășoară activități independente.

În acest sens, UE a lansat o inițiativă de răspuns la COVID-19 în valoare de 37 de miliarde Euro, direcționată spre sistemele de sănătate, IMM-uri, piețele forței de muncă și alte părți vulnerabile ale economiei europene. Per total, se preconizează că

stimulentul se va ridica la 1% din PIB-ul UE în 2020. Creșterea va beneficia de efectele de propagare a relaxării fiscale globale în contextul prețurilor mici la carburanți.

O criză mai lungă și mai amplă decât se anticipase va afecta perspectivele de creștere și va cauza daune semnificative companiilor și locurilor de muncă. Totodată, o încetinire prelungită a economiei europene, și în particular a economiei Germaniei și Italiei, principalii parteneri comerciali ai României, ar pune presiune suplimentară asupra economiei naționale. Pe de altă parte, un stimulent fiscal rapid și direcționat, coordonat la nivel național și la nivelul Uniunii, ar limita efectele crizei și ar impulsiona revenirea.

De altfel, măsurile guvernamentale actuale contribuie cu un efect pozitiv de susținere a trecerii economiei prin perioade de blocaj salarial, de conservare parțială a veniturilor salariale, de diminuare a presiunii pe costurile întreprinzătorilor, permițând în perspectivă o repornire a economiei și plasarea acesteia pe o traiectorie ascendentă în ultimele două trimestre.

Scenariul actual va fi revizuit după apariția datelor statistice aferente perioadei de criză martie-iunie, cel mai probabil cu ocazia următoarei rectificări bugetare din vară. Scenariul pe termen mediu va fi probabil elaborat la începutul lunii mai, deși nu există încă un acord de principiu la nivel european, anumite state alegând să amâne prognoza de primăvară.